

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

Cilt : 2

Sayı : 2

Nisan - Haziran 2000

ISSN: 1302-3284

DEĞİŞİM SÜRECİNDE ORGANİZASYONEL SÜREKLİLİK

• **TANER ACUNER**

THE THEORY OF OPTIMAL TAXATION AND NEW APPROACHES: A SURVEY

• **ASUMAN ALTAY**

ÖZÜRLÜLERİN REHABİLİTASYONUNUN ARTAN ÖNEMİ

• **SERPİL AYTAÇ**

YENİ YÜZYILDA MALİ VE PARASAL POLİTİKALARDA YENİDEN YAPILANMA

• **DİLEK DİLEYİCİ & ÖZLEM ÖZKIVRAK**

STRATEJİK TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ

• **ÖZLEM İPEKGİL DOĞAN & ENGİN DENİZ ERİŞ**

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÖRGÜTÜNÜN ÖRGÜTLENME İLKELERİ VE ÖRGÜT YÖNETİMİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ

• **Ö. RENGİN GÜN**

TURİZM SEKTÖRÜNDE TAKAS (BARTER) SİSTEMİNİN KULLANIMI

• **EBRU GÜNLÜ**

AVRUPA BİRLİĞİ REKABET HUKUKUNDA EGEMEN DURUMUN TESPİTİ YÖNÜNDEN
"İLGİLİ PAZAR" KAVRAMI

• **MUHAMMED MUĞAMİNYA**

KAYIT DIŞI EKONOMİNİN ULUSAL - ULUSLARARASI BOYUTU VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

• **YUSUF KILDIŞ**

YİYECEK - İÇECEK İŞLETMELERİNİN KURULUŞ VE İŞLETME AŞAMALARINDA MENÜ

• **İŞİL GÖKSU ÖZGEN**

HUKUKİ, DİNİ VE AHLAKİ KURALLARIN TURİZM PLANLAMASINA ETKİSİ

• **R. PARS ŞAHBAZ**

TÜRKİYE'DE DIŞ BORÇ SORUNU, DIŞ BORÇLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ VE DIŞ
BORÇLARIN SINIRLANDIRILMASI

• **HALUK TANDIRICIOĞLU**

TURİZM SEKTÖRÜNDE ARAŞTIRMA PROJESİ ÖNERİLERİNDE TEMEL ÖLÇÜTLER VE
BİR PROJE ÖRNEĞİ

• **ÖZKAN TÜTÜNCÜ**

AV TURİZMİNİN HUKUKSAL AÇIDAN İNCELENMESİ

• **KAMİL UNUR**

EGE SERBEST BÖLGESİ'NİN İZMİR'İN SOSYO-EKONOMİK YAPISI ÜZERİNE ETKİLERİ
KONUSUNDA BU BÖLGEDE ÇALIŞANLARIN DÜŞÜNCELERİNİN ÖĞRENİLMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

• **MEHMET MARANGOZ & YILMAZ İÇERLİ**

D.E.Ü.
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DERGİSİ

T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayın
Komisyonu, Basım Kararı, Tarih ve
Numarası: 06.04.1999 125 sayılı

Derginin Sahibi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Prof. Dr. Ali Nazım SÖZER

Editör
Yrd. Doç. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ

Dergi Yayın Komisyonu
Prof. Dr. Ali Nazım SÖZER
Yrd. Doç. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ
Araş. Gör. Bayram GÜNEŞ
Araş. Gör. Barış SEÇER

Düğü
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Düğü Sekreteri
Araş. Gör. Barış SEÇER

D.E.Ü. S.B.E. Dergisi yılda dört kez
yayınlanan hakemli bir dergidir.

Bu dergide yayınlanan makalelerin
bilim ve dil bakımından
sorumluluğu yazarlarına aittir.
Dergide yayınlanan makaleler
kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

Baskı
Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü
Matbaası
Tel: 421 55 90/273
Baskı Yeri, Tarihi: İZMİR-1999

Yayıma Adresi
T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Dokuzçeşmeler 35160 Buca, İZMİR

Tel: (232) 420 17 71
Fax: (232) 420 98 49

E-mail: dergi@izmir.sbe.deu.edu.tr
<http://www.sbe.deu.edu.tr>

"EĞİTİMDE KALİTE
HİZMETTE ÖNCÜ"

Cilt 2 Sayı 2 Nisan-Haziran 2000

Değişim Sürecinde Organizasyonel Süreklilik Taner ACUNER	1
The Theory Of Optimal Taxation and New Approaches: A Survey Asuman ALTAY	18
Özürlülerin Rehabilitasyonunun Artan Önemi Serpil AYTAÇ	54
Yeni Yüzyılda Mali ve Parasal Politikalarda Yeniden Yapılanma Dilek DİLEVİCİ & Özlem ÖZKIVRAK	80
Stratejik Toplam Kalite Yönetimi Özlem İpekçi DOĞAN & Engin Deniz ERİŞ	110
Birleşmiş Milletler Örgütünün Örgütlenme İlkeleri ve Örgüt Yönetimi Açısından İncelenmesi Ö. Recep GÖN	126
Turizm Sektöründe Takas (Barter) Sistemini Kullanımı Ebru GÜNELİ	148
Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda Egemen Durumun Tesbiti Yönergesi "İlgili Pazar" Kavramı Muhammed İZZETGAMİNYA	163
Kayıt Dışı Ekonominin Ulusal-Uluslararası Boyutu ve Çözüm Önerileri Yusuf KILINÇ	182
Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Kuruluş ve İşletme Aşamalarında Menü İşyi Gülsu ÖZGEN	211
Hukuki, Din ve Ahlaki Kuralların Turizm Planlamasına Etkisi R. Pars ŞAHBAZ	233
Türkiye'de Dış Borç Sorunu, Dış Borçların Sürdürülebilirliği ve Dış Borçların Sınırlanması Haluk FANDERCİOĞLU	260
Turizm Sektöründe Araştırma Projesi Önerilerinde Temel Ölçütler ve Bir Proje Örneği Özkan TÜTÜNCÜ	285
Av Turizminin Hukuksal Açısından İncelenmesi Kamran UNUR	305
Ege Serbest Bölgesi'nin İzmir'in Sosyo-Ekonomik Yapısı Üzerine Etkileri Konusunda Bu Bölgede Çalışanların Düşüncelerinin Öğrenilmesine Yönelik Bir Araştırma Mehmet MARANGOZ & Yılmaz İÇERLİ	336

AV TURİZMİNİN HUKUKSAL AÇIDAN İNCELENMESİ

Kamil UNUR

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde avcılık ve av turizmi ile ilgili yasal düzenlemelerin günümüz koşullarına uygun olup olmadıklarının araştırılmasıdır. Dolayısıyla, çalışmada özellikle kara avcılığı konusundaki yasal düzenlemeler, değişik boyutlarıyla irdelenmektedir. Deniz, göl ve akarsularda yapılan avcılık ve av turizmi bu çalışmanın kapsamı dışında tutularak, çalışma kapsamı sadece kara avcılığı ve karada yapılan av turizmi ile sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda, çalışma kapsamında öncelikle avcılık ve av turizmi kavramları açıklanarak amaçlarının ne olduğu üzerinde durulmaktadır. Daha sonra, avcılık ve av turizmi kavramlarının Türkiye'deki tarihsel gelişim süreci incelenmektedir. Çalışma kapsamında son olarak, Kara Avcılığı Kanunu, Av Turizmi Yönetmeliği ve kanuna dayanılarak kurulan Merkez Av Komisyonu kararları, av turizmi açısından eleştirel ve çağdaş bir bakış açısıyla ele alınarak, işlevsiz ya da yetersiz kaldığı düşünülen yasa maddeler incelenmektedir. Çalışmanın son bölümünde, ilgili yasal düzenlemelerdeki bir çok maddenin günümüz koşullarına uygun olmadığına ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.

GİRİŞ

Avcılık, insanlığın varoluşu ile başlayan ve birtakım değişikliklere uğrayarak günümüzde de varlığını sürdüren bir olgudur. İlk çağlarda insanların yaşamını sürdürebilmeleri için bir zorunluluk olan avcılık, günümüzde zevk

için yapılan rekreatif bir turizm faaliyeti haline gelmiştir. Öyle ki, çağımız insanı avlanabilmek için kilometrelerce uzaklara yurt içinde ve dışında yolculuk yapmaktadırlar (*Bayer: 1992, 179*).

Turistik ürün arzının çeşitlendirilmesi kapsamında sunulan ve rekreatif bir etkinlik olarak kabul edilen av turizmi, büyük miktarda parasal harcama gerektirmesi nedeniyle gelir düzeyi yüksek kişilerin katıldığı bir turizm türüdür. Av turizminin Türkiye açısından önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır (*Usta: 94, 70*).

Türkiye, farklı coğrafi ve iklim özelliklerine sahip bir ülke olması nedeniyle, çok sayıda av ve yaban hayvanının yaşamı ve barınması için uygun bir ortama sahiptir. Ancak, uzun yıllardan beri vahşi doğal hayata dönük teknik gelişmelerin bir sonucu olarak sürdürülen bilinçsiz uygulamalar, doğada serbestçe yaşayan hayvanların azalmalarına ve yok olmalarına neden olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Bu bağlamda, Anadolu Parsı'nı soyu tükenenlere ve Kelaynak Kuşları'nı da soyu tükenmekte olan hayvanlara örnek olarak verebiliriz. (*Serez:1995,141*). Çok uzun süre devam eden ve bilinçsizce yapılan vahşi hayvan katliamlarına ve hayvanların doğal yaşam ortamlarının yok edilmesine rağmen, Türkiye av turizmi açısından oldukça iyi bir potansiyele sahiptir (*Olalı:1993, 85*). Ne yazık ki, Türkiye bu potansiyelden bugüne kadar yeterince yararlanamadığı söylenebilir.

Türkiye için av turizmi, hem ülke ekonomisine katkı, hem de vahşi doğal hayatın korunmasını sağlayacak önemli bir araç gibi gözükmektedir. Çünkü, Türkiye'de avcılık gelişi güzel ve zaman zaman vahşice yapılmaktadır. 1998 kışında Kayseri'de yaşanan tilki katliamları bu savı kanıtlayabilecek bilinen en son örnektir (*Radikal Gazetesi, 7 ocak 1999*). Oysa, av turizmi gelişi güzel yapılabilecek bir rekreatif faaliyet olmamalıdır. Av turizmi, av hayvanlarının sayısına ve türlerinin çeşitliliğine bağlı olarak,

bir yandan hayvanların soylarını sonsuza kadar sürdürebilecekleri ve genetik çeşitliliğe olanak verecek kadar çok sayıda olmalarını gerektirir. Diğer yandan ise, yaşadıkları doğa parçasının kaldırabileceğinden de çok olamamalarını zorunlu kılar. Bu dengenin oluşması yönünde yapılan av turizmine “sürdürülebilir av turizmi” denilmektedir.

Ülke yöneticileri, ülkelerinin sahip oldukları tüm doğal ve yapay değerlerin yok olmaması ve bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması için av yasağı, milli park ve koruma alanı ilanı gibi çeşitli önlemler almaktadırlar. Alınan bu önlemlerden biri de, yasal düzenlemelerdir. Türkiye Cumhuriyeti, sahip olduğu doğal değerlerden biri olan doğal yaban hayatı korumak için 1937 yılında 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu’nu çıkartmış ve bu kanuna dayanarak Merkez Av Komisyonunu oluşturmuştur. 1973 yılında ise, Seyahat Acenteleri Kanunu’na dayanarak Av Turizmi Yönetmeliği’ni yürürlüğe koymuştur.

AVCILIK

Yukarıda da belirtildiği gibi avcılık, insanoğlunun varoluşu ile başlayan ve değişerek bugüne kadar gelen bir olgudur. Günümüzde avcılık, değişik ülkeler ve aynı ülke içerisindeki insanlar için bile çok değişik şekillerde algılanmaktadır. Olaya vahşi doğanın korunması anlamında evrensel bir yaklaşım getirmeye çalıştığımızda; avcılık, “bütün dünyada doğanın önemli bir unsurunu oluşturan, serbest yaşayan tüm hayvanların bilinçli korunması, çevre ile yaban hayvanlarının sayısal varlıkları arasında gerekli olan dengenin bilinçli şekilde sağlanabilmesi ve mümkün olduğu kadar çok sayıda yaban hayvanı çeşitlerinden sürekli yararlanabilme olanağı” (Ege: 1996, 51) şeklinde tanımlanabilir. Bu tanım, aynı zamanda sürdürülebilir avcılık kavramını da gündeme getirmektedir.

Yukarıda belirtilen "sürdürülebilir avcılık" anlayışına göre, avcılığın amaçlarını aşağıdaki şekilde sıralamak olasıdır (*Alpat: 1989, 12*) :

1. Çok değişik türdeki yaban hayvanlarının varlığını, yaşam ve beslenme alanları ile dengeli bir şekilde korumak,
2. Bitki çeşidi zenginliği de dahil, her cins av hayvanı için gerekli olan yaşama ortamlarının korunması suretiyle barınma ve beslenme alanlarının tahrip edilmesini önlemek,
3. Yaban hayvanlarının soylarının tükenmemesi için gerekli önlemleri almak,
4. Devamlı izlemek suretiyle av hayvanlarının aşırı üremesine engel olmak,
5. Yasak avlanmalara ve bulaşıcı hastalıklara karşı koruyucu önlemler almak,
6. Yaban hayvanlarının korunmalarını sağlamak amacı ile yapılan çalışmalara yardımcı olmak,
7. Tarımın, ormanların ve balıkçılığın korunmasına aykırı olan karar ve uygulamalara mümkün olduğu ölçüde engel olmak ve
8. Avcılığın yasa ve kurallara uygun olarak yapılmasını ve bunun için gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak.

Avcılık olayına Türkiye açısından baktığımızda, değişik türde avcılık anlayışına sahip olan ve anlayışları doğrultusunda av yapan iki grup karşımıza çıkmaktadır.

o *Birinci grup*; evrensel anlamdaki avcılık tanımına uygun olarak, profesyonel seyahat acentaları tarafından yapılan av turizmine katılan yerli ve yabancı avcılar ile yine bu tanıma uygun hareket eden, ama av turizmi kapsamı dışında avcılık yapan (az sayıda da olsa belli bir kültürel ve ekonomik düzeye ulaşmış) yerli avcılardan oluşmaktadır.

o *İkinci grup*; evrensel anlamdaki avcılık tanımının tam tersine çoğunlukla, öldürme ve kendini tatmin etme güdüsüyle, çok ender olarak da beslenme güdüsüyle ve bilinçsizce avlanan avcılardan oluşmaktadır. "Türkiye'de bulunan 4.5 milyon civarındaki avcının" (*Karakaya. 1995, 35*) büyük çoğunluğunu oluşturan bu grup için avcılık, sorumluluktan uzak ve oldukça kolay olan bir uğraştır. Bu gruba giren avcılar yalnızca hayvan öldürmek

amacıyla hareket eden, doğaya saygı göstermeyen insanlardan oluştuğu söylenebilir.

“Sürdürülebilir avcılık anlayışının” amaçları olarak belirtilen ölçütler göstermektedir ki; avcılık, ikinci grupta yer alan ve eline tüfek alan her insanın yapabileceği sıradan bir iş değildir. Avcılığı sıradan ve eline tüfek alan her insanın katılacağı bir faaliyet olmaktan çıkarabilmek ve “sürdürülebilir avcılık anlayışı”nı Türkiye’de geçerli kılabilmek için çok ciddi yasal düzenlemelere ivedilikle gereksinim duyulmaktadır. Geçmişten günümüze yapılan yasal düzenlemelerin kaçak, düzensiz ve bilinçsiz avlanmayı tam olarak engellediğini söylemek olası değildir. Bunun bir göstergesi olarak, yıllarca sürdürülen bu tip avlanmalar, çevre kirliliği, av hayvanlarının yaşam alanlarının yok edilmesi vb. gibi olumsuz dış etkiler sonucunda, Türkiye’nin bir çok bölgesinde yaşayabilen hayvanların bir kısmının tamamen yok olması ve bir kısmının ise çok dar alanlarda yaşamaya mahkum olmalarıdır. Örneğin; geyik, karaca, yaban keçisi, yaban koyunu gibi nadide av hayvanları, neredeyse nesli tükenecek derecede azalmışlardır (Umar: 1995,39).

Doğadaki varlıkların kendi doğal süreçleri dışında yok edilmeleri veya işlevlerinin yerine getirilmesinin engellenmesi, zincirleme bir etkiyle doğanın içinde var olan dengeyi bozabilmektedir. Örneğin; Denizlide Milli Parklar Av Yaban Hayatı Mühendisliğinin doğaya saldırdığı 300 sülün kuşu uyum sağlayamayıp tilkilere yem olunca, köylüler, tilkilerin yuvalarına zehirli yiyecek koyarak ölmelerine, tilkilerin ölmesi ise bölgedeki fare sayısının artmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda sayıları artan fareler, ekili tarım arazilerine zarar vermeye başlamışlardır (Hürriyet Gazetesi, 10 Ağustos 1999).

Doğada yaban hayatı ve av hayvanları aleyhine bozulan dengenin tesisi, çoğu zaman olanaksız, olanaklı olduğunda ise çok pahalıya mal

olmaktadır. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Yellow Stone Ulusal Parkı'ndaki kurtların evcil hayvanları öldürdüğü gerekçesiyle bütünüyle insanlar tarafından yok edilmesi sonucunda, Yellow Stone Ulusal Parktaki doğal denge bozulmuş ve parkta yaşayan diğer hayvanlar, parkın kaldıramayacağı kadar aşırı çoğalmaya başlamıştır. Durumu fark eden yetkililer, parktaki eski doğal dengeyi yeniden kurabilmek için önemli miktarda para ve emek harcayarak Kanada'dan kurt getirtilip, parkta çoğalmalarını sağlamışlardır

(http://www.gorp.com/gorp/activity/wildlife/wol_rndp.htm). Bu nedenle, Türkiye'de doğal dengenin korunabilmesi ve sürdürülebilmesi için gerekli yasal önlemlerin zamanında alınması ve etkin şekilde uygulanması, sürdürülebilir avcılık açısından önemli hale gelmektedir.

Av ve yaban hayvanlarının soylarının tükenmesini önlemek amacıyla, dünyanın pek çok ülkesinde koruma programları geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuştur. Söz konusu bu koruma programları, bütün dünyada avcılığın ve av turizminin gelişmesinde önemli bir yer tutmaktadır (Ege: 1996, 54). Örneğin, Amerika Kıtası keşfedildiğinde sayıları birkaç yüz bin olarak öngörülen geyiklerin, sürdürülebilirlik ile uyumlu av turizmi uygulamaları sonucu, her yıl 12 milyona yakını avlanmasına karşın, şu andaki sayıları milyonlarla ifade edilmektedir. Bu göstermektedir ki; av turizmi, bu ülkedeki geyikleri tüketmemiş aksine çoğaltmıştır (Karakaya:1995, 138).

AV TURİZMİ

Turizm, genel anlamda insanların sürekli yaşadıkları yer dışında siyasi bir amaç gütmeksizin dinlenme, eğlenme, gezme, görme, iş, merak, kültür, spor yapma, deneyim kazanma vb. amaçlarla yaptıkları geçici seyahat ve konaklamalarından doğan iş ve ilişkiler bütünüdür.

Av turizmi ise, avcılarının sürekli yaşadıkları yer dışındaki bir bölge veya ülkede avlanmak, dinlenmek ve spor yapmak amacı ile yaptıkları geçici seyahat ve konaklamalarından oluşan ve gidilen ülke ve bölge ekonomisine önemli katkılar sağlayan bir turizm türüdür (Ege: 1996, 54).

Devlet Planlama Teşkilatı Özel İhtisas Komisyonunun ormancılık ile ilgili hazırladığı raporda av turizmi, “av kaynaklarının yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulması, bu kaynakların estetik ve turistik yönlerden değerlendirilmesi suretiyle ülke ekonomisine katkıda bulunmasını amaçlayan turizm faaliyetidir” şeklinde tanımlanmaktadır (DPT: 1985, 251). Dolayısıyla, av turizmi turizmin bir parçası olup, yerli ve yabancı avcılarının avlanmak amacıyla gittikleri yerlerde, başka özellikteki yaşama biçimlerini görüp dinlenmelerine ve spor yapmalarına olanak sağlayan, bölge ve ülke ekonomisine katkıda bulunan bir kaynaktır. Bu nedenle, ülkenin av potansiyelinden sürdürülebilirlik çerçevesinde yararlanabilmek, doğadaki bütün yaban hayvanlarının türlerini kendi yaşam ortamlarında sürekli kılacak sayıda olmalarını sağlayan tüm tedbirlerin alınması gerektirir. Bugün dünyada bir çok ülke av turizmi sayesinde, hem av hayvanlarının yaşam alanlarını ve kendilerini koruyabilmekte, hem de ülke ekonomilerine katkı sağlayabilmektedir (Usta: 1994, 70). Bu bağlamda; av turizminin, özellikle gelişme uğruna doğanın bilinçsizce tahrip edildiği, gelişmekte olan ülkeler açısından doğal dengenin korunması için bir gereklilik olduğunu söylemek olasıdır. Aksi takdirde, bu ülkeler doğal kaynaklarının bir kısmını kullanmaktan vazgeçmenin ötesinde, yetersiz olan ekonomik güçlerinin bir kısmını bu kaynakların korunması için harcamak zorunda kalabileceklerdir. Türkiye'nin henüz av turizmini geliştirerek, av turizmi için kullanılabilecek alanları koruyup çoğaltma şansına sahip olan ülkelere birisi olduğu söylenebilir.

TÜRKİYE'DE AVCIILIK VE AV TURİZMİ

Tarih boyunca doğa ile iç içe yaşamaları nedeniyle, Türkler açısından av ve avcılık, vazgeçilmez bir uğraş olagelmıştır. Türkler, avcılıktan yiyecek ve giyecek ihtiyacının karşılanması yanı sıra, ordunun eğitimi ve yetiştirilmesinde de yararlanmışlardır (Ege: 1996, 104). Ancak, bu uğraşın büyük ölçüde bilinçsizce yapıldığı, bu durumun ise, Orta Asya'nın çölleşmesine ve bozkırlaşmasına katkıda bulunduğu söylenebilir. "TRT'nin belgesel olarak gösterdiği "İpek Yolu"nun Orta Asya ile ilgili kısımlarında geçen Gobi ve Taklamakan çöllerinin bir zamanlar, sulak ve ağaçlarla kaplı bir yöre olduğu, fakat doğada büyük oranda insanların sebep olduğu değişikliklerle çöle dönüştüğünün tespit edilmiş" (Serez: 1985, 141) olması, yukarıdaki savı destekleyici bir örnek olarak verilebilir.

Doğadan üretilenden fazlasını almak her zaman zarar getirmiştir. Osmanlı Devleti'nin güçlü olduğu dönemlerde, avlanmaya düşkün bazı padişahlar (I., II., III. ve IV. Murat'lar, Yıldırım Beyazıt, Fatih, Yavuz ve Kanuni Süleyman gibi) 500'ün üzerinde görevlileriyle, Trakya, Bursa ve Manisa yörelerinde avlanmışlardır. Fakat, o zamanlar doğada av kaynakları oldukça zengin ve nüfus yoğunluğu oldukça düşüktü. Ateşli silahların icadı vb. gibi etkenlerin yanı sıra, kara yollarının yapılmasına paralel olarak artan motorlu araçlarla hemen her yere ulaşılması ve denetimsiz olarak uzun süre sürdürülen avcılık sonucu kaynaklar giderek azalmıştır. 25-30 yıl öncesine kadar bir yasak ve sınırlama olmaması nedeniyle, Doğu Anadolu'da NATO görevlileriyle birlikte yerli avcıların helikopter ve modern silahlarla yaban keçisi ve yaban koyunu avlamaları bir sorun olmuştur. Binlerce hayvan o dönemde yok edildi. Yine aynı dönemlerde sayısız keklik ve Bafra yöresinde yaşayan sülünler NATO görevlileri tarafından kendi memleketlerine götürmüşlerdir (Serez: 1985, 141).

Her ne kadar Cumhuriyet döneminden önce de Osmanlı Devleti tarafından avcılık hakkında çeşitli yasal düzenlemeler yapılmışsa da, Osmanlı devletinin hem sınırlarının geniş olması hem de halkın bilinçsiz olması nedeniyle av alanlarının denetimi gerektiği şekilde yapılamamıştır. Bu düzensiz avcılık cumhuriyetin ilk yıllarında da olanca hızıyla devam etmiştir.

İlk kez ciddi anlamda avcılığa bir düzen getirilmesi ihtiyacı 1937 yılında duyulmuş ve bu amaçla 3167 Sayılı "Kara Avcılığı Kanunu" çıkarılmıştır. Av turizmi ise Türkiye'de 1950 yılında başlamıştır. 1970'li yıllara kadar ülkemize gelen yabancılar, kendi olanakları ile avlanmışlardır. Bu yıllarda bazı seyahat acentaları av turizmini programlarına dahil etmişlerdir. Ancak seyahat acentaları aracılığı ile gelen yabancılar, herhangi bir yasaklama ve sınırlama olmaması nedeniyle katliamlara varacak şekilde avlanmışlardır. Bu olumsuz gelişmeler üzerine 1969-1970 av mevsiminde Merkez Av Komisyonu tarafından bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, avlanmak av teskeresine bağlanmış, av turizmi izin koşulları ve özel av izin belgelerinin ana esasları belirlenmiştir (Turan: 1985, 18).

Türkiye'de av turizminin geliştirilmesi, kontrolsüz avlanmaların önlenmesi ve av kaynaklarından daha etkin şekilde yararlanmak amacı ile 1973 yılında 1618 Sayılı Seyahat Acentaları Kanunu'na dayanarak Turizm Bakanlığı ile Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı tarafından "Av Turizmi Yönetmeliği" çıkarılmıştır. Yönetmeliğe göre av turlarını ve partilerini düzenleme görevi seyahat acentalarına verilmiştir. Ancak, bu yönetmelik de kontrolsüz avcılığı engelleyememiştir. Kontrolsüz ve düzensiz avcılığı önlemek amacı ile Merkez Av Komisyonu, 1976-77 av mevsiminde Kara Avcılığı Kanunu'na dayanarak yabancıların Türkiye'de avlanmalarını geçici bir süre için (1 yıl) yasaklamış, ertesi yıl ise yabancıların avlanmaları için yeni düzenlemeler yürürlüğe konmuştur (Turan: 1985, 18). 1977 yılında

uygulamaya konulan bu düzenlemelere göre, yabancı avcılarının avlanabilmeleri için ancak bir seyahat acentası aracılığı ile Türkiye'ye gelebilecekleri ve bir bedel ödeyerek avlanabilecekleri belirtilmiştir.

Türkiye'de bilinçli ve gerçek anlamda av turizmi, ilk kez 1981 yılında Antalya Düzlerçamı bölgesinde başlamıştır (Karakaya: 1995, 35). Söz konusu bölgedeki yaban keçisi nüfusunun giderek artması üzerine yaban keçisi av turizmine açılmıştır. 1984 yılında ise, Artvin'de yaban keçisi ve ayı av turizmine açılmıştır. Bu avlalarda yabancı avcılar yanında yerli avcılarının da avlanabilmelerine orman bakanlığı tarafından izin verilmiştir (Ege: 1996, 107).

Türkiye'de mülkiyet ve işletme bakımından devlet, özel ve genel olmak üzere üç grupta toplanan avlaklar yaklaşık 72 milyon hektar genişliğindedir. Söz konusu avlalarda değişik türde av hayvanı bulunmasına karşın bu türlerin sayısı normal kapasitelerinin altındadır. Av hayvanlarının normal yoğunluğa ulaşmaları halinde avlakların barındırabileceği av hayvanı sayısı 30.560.000 iken; bugün bu avlakların barındırdığı hayvan sayısı sadece 9.442.700 adet olarak tahmin edilmektedir (Ege: 1996, 106-109).

Türkiye'de avcılık ve av turizmi organizasyonu devlet ile özel sektörün görevleri birbirinden farklı, ancak birbirini tamamlar niteliktedir. Devlet nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalan veya sayıları azalan av ve yaban hayvanları türlerinin yaşama ortamları ile birlikte korunarak geliştirilmeleri, üretme istasyonlarında üretilen hayvanların uygun yaşama ortamı özelliğindeki alanlara tekrar yerleştirilmeleri, yurt düzeyindeki tüm avlalarda av ve yaban hayvanlarının korunması, avcılığın düzenlenmesi ve kontrolünün sağlanarak yaşama ortamlarını bozucu olumsuz etkilerin en aza indirilmesi, araştırma ve üretme istasyonlarında türlerin biyolojik, fiziki yapıları ve üretimleri konularında çalışmalar, araştırmalar ve envanterlerini

yapmak, av turizmini düzenlemek, sürekli ve planlı bir şekilde yararlandırmak gibi görevleri üstlenmiştir (DPT: 1985, 306). Devlet bu görevleri Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlükleri gibi Orman Bakanlığı bünyesindeki kurumlar aracılığı ile yürütmektedir. Özel sektör ise seyahat acentaları aracılığı ile av turizmi kapsamında av turları ve av partileri düzenlemekle görevlendirilmiştir.

AV TURİZMİ MEVZUATI

Avcılığın ve av turizminin ülke ekonomisi açısından taşıdığı önemi dikkate alarak bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de av alanlarının korunması, av hayvanı üretme yerlerinin ve milli parkların kurulması ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır (Olalı ve Timur: 1988, 86).

Ülkemizde av turizmi ile ilgili 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu olmak üzere iki kanun bulunmaktadır. Bu iki kanun dışında konu ile ilgili Av Turizmi Yönetmeliği ile Su Ürünleri Yönetmeliği ve ayrıca yönetmelikler gereği çıkarılan sirküler ve komisyon kararları da önemli düzenleyici belgeler niteliğindedir (Can ve Güner: 1992, 60).

Kara Avcılığı Kanunu

Türkiye’de av ve yaban hayatının korunması, kara avcılığının düzenlenmesine ilişkin esaslar, 1937 yılında yürürlüğe giren ve hala yürürlükte olan 3167 sayılı “Kara Avcılığı Kanunu” hükümlerine göre düzenlenmektedir. Söz konusu kanun, av hayvanlarının avlanmasına ve avcılığın teşvik edilmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Türkiye’de yabani olarak yaşayan bütün memeli, kuş ve sürüngenlerin avı, Kara Avcılığı Kanunu hükümlerine göre yapılmaktadır.

30 maddeden oluşan Kara Avcılığı Kanunu av hayvanları ve sınıfları; av zamanı, avlanma yerleri ve avlanma araçları; avcılık izni; av işlerinin bakımı ve ceza hükümlerini içermektedir.

Kanunun 1. Maddesi "Türkiye'de yabani olarak yaşayan faydalı ve zararlı hayvanların (memeliler, kuşlar, yerde sürünenler) her türlü vasıta ile avlanması bu kanun hükümlerine bağlıdır". demektedir. Ancak, hayvanları faydalı ve zararlı olarak ikiye ayırmak bilimsel dayanağı olmayan çağ dışı bir kavramdır. Bilimsel olarak doğal denge açısından bütün hayvanların faydalı olduğu kabul edilmektedir.

Adı geçen kanununun 2. Maddesinde av hayvanları avlanma zamanlarına göre üç gruba ayrılmaktadır.

1. Her Zaman Avlanabilenler:

- Memelilerden vaşak, kurt, çakal, yaban domuzu, pars, sırtlan, kaplan.
- Kuşlardan kargalar.
- Sürüngeçenlerden yılanlar, kaplumbağalar.

2. Belirlenen Zamanlarda Avlanabilenler:

- Memelilerden yaban kedisi, kokarca, sincap, sansar, su samuru, ceylan, gelincik, porsuk, kunduz, tavşan, tilki, karaca, dağ keçisi, ayı.
- Kuşlardan keklik, yabani horoz, erkek sülün, tavus familyası, çil familyası, bildircin familyası, yaban ördeği, sarı asma, yaban kazı, kuğu kuşu, çulluk, turna, toy, kuzgun, bataklık kuşları.

3. Avlanması Her Zaman Yasak Olanlar:

- Memelilerden geyik, dağ koyunu, dağ keçisi yavrusu, karaca yavrusu, yarasa, kirpi.
- Kuşlardan turaç, ehli kumrular, kerkenez, çalı kuşu, guguk kuşu, ağaç kakan, çoban aldatan, dişi sülün, yaban tavuğu, bülbül

familyası, çekirge kuşu, kırlangıç, leylek, puhu kuşu, baykuş, sığırcık.

Kanunun 2. Maddesinde her zaman avlanılabilecek hayvanlar 1. sırada sayılmaktadır. Bir hayvanın yılın 365 günü ava açık olmasının mantığını bugün için anlayabilmek ve kabullenebilmek olanaksız gibi gözükmektedir. Çünkü, kanun bu hayvanların yavrulama döneminde avlanmasını serbest bırakmıştır. Bu dönemde öldürülen bir hayvanın hamile olup olmaması yada henüz annesinin bakımına gereksinim duyan bir yavrusunun olup olmaması kanun koyucu tarafından dikkate alınmamış gibi gözükmektedir. Kanunda her zaman avlanılabilecek bu hayvanlar açıkça zararlı hayvanlar olarak belirtilmemiş olmalarına rağmen, kanun koyucunun bu hayvanları zararlı gördüğü ve dolayısıyla yok edilmeleri gerektiğini düşündüğü söylenebilir. Ne yazık ki kanunda sayılan bu hayvanlardan pars, sırtlan ve kaplanın artık Anadolu da yaşamadığı bilinmektedir. Bütün yıl boyunca avlanmalarına rağmen hala soyunu sürdürebilen hayvanların da Anadolu topraklarında sonunun gelmesini beklemeden, ivedilikle kanunda gerekli değişikliklerin yapılmalıdır.

Kanunun 2. Maddesinin 3. sırasında avlanması yasak olan hayvanlar sayılmaktadır. 63 yıldır sayılan türlerin avlanmasının yasak olmasına rağmen, yasağın uygulanabilmesi için gerekli olan hem uygulayıcı ve denetleyici birimlerin görevlerini gerektiği düzeyde yapamamaları ve hem de sosyo-kültürel altyapının yetersiz oluşu nedeni ile bu hayvanların bilinçsizce avlanılmasına devam edildiği gözlemlenmektedir. Bir taraftan, bu bilinçsiz avlanma sonucunda avlanması kanunla yasaklanmış olan geyik, karaca vb. gibi kimi türlerin Anadolu da ki yaşam alanı oldukça daralmıştır. Öte taraftan, koruma alanı ilan edilen alanlardaki kimi türler belli bir sayısal büyüklüğe ulaşmış olmasından dolayı, her yıl yaşlılıktan ve

diğer doğal yollardan ölen hayvan sayısı da oldukça fazladır. Örneğin; Konya da ki dağ koyunu. Koruma alanlarında belli bir sayıya ulaşan türlerin av turizmine açılarak doğal yollardan ölecek olan hayvanlardan gelir elde edilmelidir. Kaldı ki av turizmi av turizmine açılan hayvanların sayılarını azaltmanın ötesinde artırmaktadır. Örneğin; “Antalya bölgesinde ki dağ keçisinin av turizmine açıldıktan sonra bölgedeki sayıları önemli oranda artmıştır. Çünkü, gerek yerli halk ve gerekse devlet (Orman Bakanlığı Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü) bu hayvanların avlanmasından ekonomik gelir elde etmeye başlamışlardır. Dolayısıyla hem yerel halk hem de devlet bu hayvanların değerini daha iyi kavramış ve daha ciddi korunmaya başlamıştır” (Karakaya: 1995, 37).

7. madde ile her zaman avlanabilen hayvanlardan başka hayvanların yavru ve yumurtalarını ve bunların her tür bağ ve bahçeler dışındaki yuvalarını bozmak yasaklanmıştır.

Bu madde her zaman avlanılabilecek hayvanların adete soyunun tüketilmesini teşvik eder niteliktedir. İster zararlı! isterse faydalı olarak kabul edilsin, hiçbir hayvanın yavrusunun öldürülmesinin, yumurtasının çalınmasının ve yuvasının bozulmasının yasaklanmamış olması, yani serbest bırakılması günümüzde ne bilimin nede aklın kabul edebileceği bir olgudur.

Kara Avcılığı Kanunu'nda av izni ile ilgili hükümler 10-15. maddeler arasında yer almaktadır.

Söz konusu kanunun konuyla ilgili maddelerinde avcılık izninin av tezkeresiyle alındığı ve bu tezkerenin yörenin en yetkili mülki amiri tarafından verileceği ve herhangi bir yerden alınmış av tezkeresinin Türkiye'nin her yerinde (Madde 10), ne zaman verilmiş olursa olsun verildiği tarihten sonra gelen altıncı yılın başlangıcına kadar geçen süre içinde 5 yıl süre ile kullanılabileceği (Madde 12- değişik: 3519- 12.1.1989) hükme bağlanmıştır.

Kanunun av tezkeresi ile ilgili hükümlerine göre “Türkiye’de av tezkeresi almanın oldukça kolay olmasından dolayı Türkiye’de Yaklaşık 4.5 milyon tezkereli avcı bulunmaktadır. Oysa bu sayı Almanya’da sadece 350 bindir” (Karakaya: 1995, 35).Türkiye’deki avcı sayısının bu kadar çok olmasının en önemli nedeni; av tezkeresi alabilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak ve mahalli avcı derneklerinden avcı olduğuna dair bir belge alınmasının yeterli olmasıdır(Ege: 1996, 114). Ayrıca, bu kişilerin eğitim düzeyine bakılmamakta ve bir sınavdan geçirilmemektedir. Avlanma ruhsatı alan kişiler, avlanma mevsiminde korunan Milli Park ve Av Üretme-Koruma Sahaları dışında Türkiye’nin hemen her yerinde avlanabilmektedirler. Oysa, gelişmiş ülkelerde av tezkeresi almak isteyen kişi oldukça geniş kapsamlı bir sınavdan geçirilmekte ve söz konusu sınavda av tezkeresi sahibi olacak kişinin; av türleri, yaban hayvanlarının biyolojisi, yaban hayvanlarını koruma, av hayvanlarının yapacağı zararları önleme, tarım, orman yetiştirme, silah taşıma yetkisi, silah tekniği, avcılıkta kullanılan silahlar, av köpeklerinin sevk ve idaresi, vurulan av hayvanlarının işlenmesi sırasında besin maddesi olarak kullanılması halinde sağlığa zararlı olup olmadığının belirlenmesi için bilinmesi gereken hususlar ile yaban hayvanları ve doğayı koruma mevzuatı hakkında yeterli bilgiye sahip olması beklenmektedir. Bunun yanında atışlarda belli bir isabet yüzdesine ulaşmakta gerekmektedir (Serez, 1985: 142).

Türkiye’de de av tezkeresi almak isteyenlerin kapsamlı bir sınavdan geçirilmeleri gerekmektedir. Bu sınavda kişilerin avcılık ile ilgili teorik ve pratik temel bilgilere sahip olup olmadıkları araştırılmalıdır.

17. maddenin B bendi av komisyonlarını “zararlı hayvanların öldürülmesine çalışmak ve bunun için süreklilik avları yaptırmak”la görevlendirmiştir. Burada da Kanunun 1., 2.ve 7., maddelerindeki anlayışın geçerli olduğu görülmektedir.

Madde 20. Köy ve kır bekçilerini mıntıklarındaki kaçak avcılarını yakalamakla görevlendirmektedir. Ancak, kaçak avı yapan insanlar genellikle kır ve köy bekçilerinin kendi köyünden ya da komşu köylerden insanlar olmalarından ve bu bekçilerin olayın önemini bilmemelerinden dolayı kanunun bu emrinin pek uygulanmadığı söylenebilir.

Söz konusu kanunun geriye kalan maddeleri, tezkeresiz avlananlar ile avlanmanın yasak olduğu yerlerde avlananlara uygulanacak cezai hükümleri tespit etmiştir. Her ne kadar bu cezalar Merkez Av Komisyonu tarafından günün şartları da dikkate alınarak yenilenmekteyse de 1998 yılında Kayseri’de meydana gelen tilki katliamında günün şartlarına göre belirlenen bu cezaların da ne kadar yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Kısaca 1937 yılında yürürlüğe giren Kara Avcılığı Kanunu; Hayvanları yararlı ve zararlı olarak ikiye ayırıp; zararlı olarak görülenlerin soyunun tükenmesini adeta teşvik etmekte oluşu,

- o Av tezkeresi alımını fazlasıyla kolay kılması,
- o “Av hayvanlarının üretimine ve ekonomik potansiyel olarak önemine ağırlık veren hükümleri kapsamaması,
- o Cezai hükümlerin zamanla etkinliklerini bütünü ile kaybederek sembolik hale gelmesi,
- o Uygulayıcı ve denetleyici birimleri yeterince belirleyememesi,
- o Özel avlakları teşvik etmemesi gibi nedenlerle günümüz ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır” (Ege: 1996, 114).

Kanunun bu yetersizlikleri Merkez Av Komisyonu kararları ile güncelleştirilmeye çalışılıyorsa da, yeterli olamamaktadır. Bu nedenle Kara Avcılığı Kanunu’nda ciddi bir takım değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Yapılacak bu değişiklikler, bilimin kabul ettiği kriterler doğrultusunda ivedilikle yapılmalıdır. Aksi takdirde bilinçsiz ve kaçak

avlanmalar devam edeceğinden, şu anda Anadolu da yaşamakta olan bir çok hayvan türünü de gelecekte görmeyebiliriz.

Av Turizmi Yönetmeliği

Türkiye’de avcılık faaliyetleri, 3167 sayılı “Kara Avcılığı Kanunu hükümlerine göre düzenlenmekte, bu düzenlemenin turizm ile ilgili kısmı ise “Av Turizmi Yönetmeliği” kapsamında ele alınmaktadır.

Türkiye’de av turizminin geliştirilmesi ve canlandırılması amacı ile 1972 yılında yürürlüğe giren 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu’na dayanarak Turizm Bakanlığı ile Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı bir araya gelerek 1973 yılında Av Turizmi Yönetmeliğini Çıkarılmışlardır (Usta: 1994, 72). Bu yönetmeliğin amacı 1. Maddesinde “yurdumuza turist getiren, av turları ve av partileri düzenleyen, bunların dışında yaban hayatı ve ornitolojik özel turlar ve programlar tertip eden seyahat acentalarının faaliyetlerini düzenlemek, av organizatörleri ile kılavuzları yetiştirmek organizatörlük ve kılavuzluk kursları açmak suretiyle yurdumuz turizm ekonomisine katkıda bulunmaktır” (Kozak: 1999, 651) şeklinde belirtilmektedir.

Yönetmeliğin 7. Maddesine göre (A) ve (C) grubu seyahat acentalarının Orman Bakanlığı tarafından tesis edilen sahalar (Yaban Hayatı Koruma Sahaları ve Milli Parklar) içinde düzenleyecekleri özel ornitolojik ve yaban hayatını tanıtıcı turlar ile foto-safari partileri için özel izin almaları gerekmektedir. Ancak, seyahat acentaları organizasyon zorluğu ve talep yetersizliği nedeniyle bu tür av turları ve partileri düzenleme eğiliminde değildirler (Can ve Güner: 1992, 62)

Türkiye’de faaliyette bulunan seyahat acentalarından 155’i av turları ve av partileri düzenleyebilmek için Orman Bakanlığı’ndan “Av Turizmi İzin Belgesi” almıştır. Ancak, bunlardan sadece 6’sı (Nature Tours, Safari

Tours, Pamfilya Turizm, Luna Tur, Jungle Turizm ve Doğuş Tur) 1996 yılında aktif olarak av turizmi ile ilgilenmekteyken (*Ege: 1996, 116*); bugün bu sayı bire (1) inmiştir.

Yönetmeliğin 12. maddesine göre avcı turistlerin beraberinde getirecekleri ateşli silahlara ilişkin kanun karnamelerine uygun özellikteki av silahı ve av malzemelerinin cins ve miktarlarının Turizm Bakanlığı'nca ilgili acentalara duyurulacağı belirtilmektedir. Ancak, silah ve malzemelerin cins ve miktarları 17 şubat 1982 tarih ve 17608 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik ile saptanıp duyurulduğundan Turizm Bakanlığı'nın yönetmelikte belirtilen söz konusu işlevi ortadan kalkmıştır.

Yönetmeliğin 16. maddesine göre seyahat acentaları tarafından kullanılacak av organizatörü ve kılavuzları ve posta başlarının söz konusu yönetmeliğin 22. maddesi hükmüne göre açılacak kurslardan mezun olmaları ve bunu belgelendirmeleri zorunlu görülmüştür. Yönetmeliğin 22. maddesi ise, av organizatörü ve av kılavuzu yetiştirmek amacı ile Turizm Bakanlığı ile Orman Bakanlığı'nın ortaklaşa organizatörlük ve kılavuzluk kursları açacaklarını belirtmekte; 23. Madde ile seyahat acentalarının halen av organizatörü veya rehber olarak çalıştırdıkları elamanların bu kurslara katılarak belge almadan av organizatörlüğü ve av kılavuzluğu yapamayacakları; 24. madde ile av organizatörleri ve av kılavuzlarının Turizm Bakanlığı ile Orman Bakanlığı tarafından her yıl birlikte saptayarak Temmuz ayı sonuna kadar ilgili seyahat acentalarına bildirecekleri ücret miktarından fazla günlük ücret talep edemeyecekleri hükme bağlanmıştır.

Ancak, 16, 22, 23 ve 24. Madde hükümleri şimdiye kadar hiç uygulanamamıştır. Seyahat acentalarının Orman Bakanlığı tarafından tespit edilen avlaklarda düzenledikleri büyük avlarda her iki avcı için bulundurmaları gereken bir kılavuz küçük avlarda her 10, kişi için bulundurmaları gereken bir kılavuz temini,devletin maaşlı memurları olan

ve aslında ormanın doğal ve insan kaynaklı tehlikelere karşı korunmasından sorumlu, yetiştikleri Orman Muhafaza Memurları okullarında zooloji, ekoloji ve yabancı dil eğitimi almayan Orman Muhafaza Memurlarının ve işe yalnızca yöreyi tanıma ve avcılığa yatkınlık ölçütleriyle alınan Orman Bekçilerinin kılavuz olarak görevlendirilmeleriyle mümkün olmaktadır. Hayvan türleri ve yaşamlarına ilişkin bilgilerden genellikle yoksun olan bu memurların turistin hangi hayvanı vurduğunu anlamsı, yabancı dil bilmeden turistle iletişim kurması ve onu denetleyip yönlendirebilmesi oldukça zordur. Diğer yandan, anılan memurların kılavuz olarak görevlendirildikleri süre sırasında asli görevlerinin aksaması da kaçınılmaz olmaktadır. Ayrıca, kılavuzluk için ek bir ücret almayan bu memurların bahşişlerini yükseltebilmek için yabancı avcılara, uyulması gereken kuralların ihlali konusunda fazla hoşgörülü olabildikleri de gözden uzak tutulmamalıdır (*Can ve Güner: 1992, 62*).

Yönetmeliğin 18. maddesinde Kara Avcılığı Kanununda var olan ayrımcılığı ile tekrar karşılaşılmaktadır. Çünkü 18. madde avcı turistlerin, yurdumuzda; tespit edilen sayıda avladıkları avı serbest olan av hayvanlarının sadece trofe, post, deri ve tahnitlerinin; tespit edilen limitleri içinde avladıkları küçük av hayvanlarının etiyle birlikte; hiçbir izne tabi olmadan yurt dışına çıkarabilecekleri veya avcı turistlerin istekleri üzerine seyahat acentaları tarafından adreslerine gönderilebilecekleri; buna karşın avı yasak olan av hayvanlarının trofe, deri post ve tahnitlerinin yurt dışına çıkarılmasının yasak olduğu belirtilmektedir. Diğer yandan, yönetmelik kapsamında bulunmayan ve bireysel olarak avlanan yerli avcıların bu tarifelere tabi tutulmaması, sadece örgütlü turlara katılan yerli avcılarının bu tarifelerle yükümlü oldukları şeklinde bir yoruma neden olmakta ve bu durum yerli avcılar için örgütlü av turları düzenlenmesini olumsuz etkiler gözükmektedir.

Merkez Av Komisyonu Kararları

3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 16.maddesi gereğince oluşturulan Merkez Av komisyonu, her yıl av mevsimi ile ilgili olarak bütün yurtda geçerli olacak avcılık ve av turizmi ile ilgili esasları belirlemektedir. Komisyon kararları ile Kara Avcılığı Kanunu'ndaki bazı eksikler, günün şartlarına uygun olarak giderilmeye çalışılmaktadır. Bu yönüyle Merkez Av Kararları av turizmi ile ilgili günün koşullarına uygun en önemli hukuki düzenleme niteliğindedir.

Merkez Av Komisyonu:

1. Tanımlar, avlanma süreleri, avlanma limitleri ve koruma altına alınan türler;
2. Yasaklanan avlanma usul ve şekilleri;
3. Avlanmanın yasaklandığı sahalara,
4. İl, ve ilçe av komisyonlarınca alınan yasak kararları,
5. Av turizmi ile ilgili genel esasları, avına izin verilen türler ve yerleri, avlanma tarihleri ve avlanma bedelleri, av süresi, yerli avcılarının avlanma esasları ve avlanma ücretleri, avda kullanılacak silahlar, trofe ve etler ;
6. Yurdumuzda yabancı uyruklu kişilerin avlanmaları.

Avcılıkla ilgili genel hükümler (diğer yasaklar, kısıtlama ve izinler; silahların nakil vasıtalarıyla taşınması; av suçlarında el konulan av hayvanlarının değerlendirilmesi, özel avlaklar; tazminatlar ve fahri av müfettişliği) ile ilgili uygulama esaslarını belirlemekle görevli bir komisyondur. Komisyonun 1999-2000 Av Dönemi ile ilgili kararları 27.05.1999 tarih ve 64 sayılı karar numarası ile alınmış ve 3.6.1999 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kararlar genel hatları ile yukarıda sıralanan konuları içermektedir.

Merkez Av Komisyonu'nun 1999-2000 Av Dönemine İlişkin aldığı kararlara göre, 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 2. maddesinin 2. fıkrasına giren av hayvanları avlanma sürelerine göre üç grupta toplanarak her grubun avlanma zamanı tespit edilmiş ve o süreler dışında avlanmanın yasak olduğu belirtilmiştir.

Avına tespit edilen süreler içinde izin verilen av hayvanlarının avcı başına, bir av günü için avlanabilecekleri av hayvanı miktarı; tilki tavşan ve sansar için 1'er adet; ada tavşanı, kınalı keklik ve kum kekligi ve çulluk için 2'şer adet; bağirtlak, sakarmeke ve yaban kazı için 3'er adet; yaban ördeği için 4 adet; bıldırcın için 10 adet, üveyik güvercin ve avına izin verilen diğer türler için ise 8'er adet ile sınırlandırılmıştır. Ancak, uygulamada avlanabilecek av hayvanları miktarlarına uyulmadığı gibi; av takvimine de uyulmamaktadır. Bu yasakları devletin kolluk güçleri aracılığı ile tam olarak uygulayabilmesi bir taraftan cezaların caydırıcılığına, diğer taraftan halkın bu konuda eğitilip bilinçlendirilmesine bağlıdır. Bugün için yukarıda belirtilen koşullar var olmadığına göre bu yasakların uygulanması da pek olası gözükmemektedir.

Kara Avcılığı Kanunu'nun 2. maddesinin üçüncü bendine göre avı yasaklanarak koruma altına alınmış olan hayvanlar ile aynı kanunun 3. ve 5. maddeleri ile Merkez Av Komisyonu'na verilen yetkiye dayanarak bu av mevsimi için korunmaya alınan memeli hayvanlar ve kuşlar familyası ve türleri de tespit edilerek bir liste halinde belirtilmiştir. Söz konusu listede belirtilen hayvanların avlanmaları yakalanmaları ve nakledilmeleri yasaklanmıştır. Ancak, söz konusu listede yer alan bazı hayvanların tarıma ve mala zarar vermeye başlamaları halinde avlanmalarının zarar mahallinde belirlenerek avlanmasına Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü tarafından izin verilebileceği belirtilmiştir.

Vahşi hayvanların yaşadıkları bölgede barınabildikleri zaman insanlardan uzak durduğu gerçeği göz önüne alınacak olursa yaşadıkları bölgeye sığmayacak kadar aşırı çoğalmadıkları sürece tarıma yada mala zarar vermeyeceği söylenebilir. Dolayısıyla, söz konusu hayvanların tarıma ya da mala zarar vermesini beklemeden, doğanın kaldırabileceği üst sınır belirlenip hayvanların sayısı bu üst sınırı aşmayacak şekilde av turizmi yapılabilir

Türkiye’de koruma çalışmaları, tür koruması ve alan koruması şeklinde uygulanmaktadır. Koruma çalışmaları sonucunda Antalya-Düzlerçamı’nda bulunan ve sayıları 1966’da 7 adet olan ala geyik sayısı bugün 700’e, Konya-Bozdağ’da bulunan Anadolu yaban koyunu sayısı 25’den 2000’e ulaşmıştır. Türkiye’de av hayvanlarının korunması ve üretilmesi amacıyla kurulan çok sayıda yaban hayatı koruma şahası bulunmaktadır (Ege: 1996,124). Ancak, hayvanların korunması ve çoğaltılması çalışmalarında bilimsel yöntemlerden yeterince yararlanıldığı söylenemez. Konya Dağ Koyunu’nda olduğu gibi ya koruma alanı ilan edip tel örgüyle çevriliyor, hiçbir genetik araştırma yapmadan kendiliğinden çoğalmaları bekleniyor yada koruma alanı ilan edilip avlanmak yasaktır tabelası dikildikten sonra o alanla hiç ilgilenilmiyor.

1999-2000 av mevsiminde de kurt, çakal, yaban domuzu, kuyruk süren, saksagan ve kargaların bütün bir yıl avlanmaları serbest bırakılmıştır.

3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu’na göre de zararlı hayvan olarak kabul edilen ve avlanmalarının her zaman serbest bırakıldığı bu hayvanların Merkez Av Komisyonu da zararlı olarak kabul etmektedir. Oysa, daha önce de belirtildiği gibi doğada zararlı hayvan diye bir olgu yoktur ve doğa bir denge üzerine kuruludur. Hayvanlar ancak yerleşim bölgelerine oranla aşırı sayıda çoğaldıkları zaman ya da yerleşim bölgeleri kentleşme, tarım alanı açma, çevre kirliliği vb. nedenlerle küçüldüğü zaman yaşamalarını

sürdürebilmek için çevreye zarar vermeye başlarlar. Diğer bir değişle insanoğlu doğayı görünüşte kendi lehine kullandığı ve doğada yaşayan diğer canlıları dar alanlara hapsettiğinde, doğaldır ki hayvanlar bu alana sığmayacak ve bir zamanlar yaşam alanları olan bölgelerdeki insan unsuru için tehlike arz etmeye başlayacaktır. Gerçekte bu gelişme uzun vadede sadece diğer canlılar için değil insanoğlu için de tehlikeli bir gelişmedir. Dolayısıyla, insanoğlu kendi refahını artırırken, bu refahı sürekli kılabilmek için tüm canlıların yaşam hakkı olduğu bilinciyle doğal dengenin korunmasına azami özeni göstermelidir. Doğal dengenin korunmasında ki temel ölçüt nüfus artışı olmalıdır. Nasıl ki insanoğlu kendi nüfusunu kontrol etmek için nüfus planlaması uygulamaya çalışıyorsa hayvanlar için de nüfus planlaması uygulamalıdır. Hayvanların nüfus planlaması için kullanılabilecek araçlardan bir tanesi koruma programları ise, diğeri de avlanmalarına izin verilmesidir.

Merkez Av Komisyonu'nun 1999-2000 yılına ilişkin aldığı kararlarda yasaklanan avlanma yöntem ve şekilleri de ayrıntılı biçimde tespit edilmiştir. Yine, söz konusu kararlarda avlanmanın yasaklandığı avlanma alanları da geniş bir biçimde ele alınmıştır. Ancak, yasaklanan bu avlanma usullerine de tam olarak uyulduğu söylenemez. Bunun nedenleri ise; cezaların yetersiz oluşu, yasaların uygulanamayışı yada uygulanmayışı ve yetersiz denetimdir. Örneğin, projektör, far, lüks gibi araçlarla ve zehirle avlanmanın yasaklanmasına karşın köylerde traktör farlarıyla yapılan tavşan avı ve en son Kayseri'deki tilki katliamında olayda da görüldüğü gibi zehirle avlanma devam etmektedir.

Söz konusu yönetmeliğin 14. maddesine göre seyahat acentaları, yaptıracakları avlar için, avlakların bağlı bulunduğu Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Başmühendisliğine veya Orman İşletme Müdürlüğü'ne Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nce verilen özel avlandırma

izin belgesini göstermek, kontrol ve denetim amacıyla av partisine refakat etmek üzere Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Başmühendisliği'nce veya Orman İşletme Müdürlüğü'nce görevlendirilecek orman Muhafaza Memuru veya ilgili personeli almak zorundadırlar.

Bu maddedeki hüküm Av Turizmi Yönetmeliğinin ilgili maddelerinde belirtilen seyahat acentalarının düzenleyecekleri büyük ve küçük avlarda kılavuz bulundurmaları hükmü ile çelişmektedir. Ancak, Av Turizmi Yönetmeliği'nin kılavuzla ilgili hükümleri pratikte zaten uygulanmadığından, bu madde pratiğe kanuni bir dayanak teşkil etmektedir.

Merkez Av Komisyonununun 1999-2000 yılı av mevsimine ilişkin belirlediği av turizmi esasları ve alınan kararlar ise şöyledir:

Madde 18. Av turizmi organizasyonları kapsamına alınan türlerin avlanma süre ve yerleri ile bunların avlanmasına ilişkin ava katılma ve avlanma ücretleri ve gerekli görülen bazı uygulama esasları aşağıda belirtilmiştir.

Avına İzin Verilen Türler ve Yerleri:

a) Milli Parklar Av ve Yaban-Hayatı Genel Müdürlüğünce izin verilen Antalya il sınırları içindeki (Merkez Orman İşletme Müdürlüğü Avlakları hariç) avlak alanlarında yaban keçisi ve vaşak, Antalya Merkez İşletme Müdürlüğü avlakların da Yaban Domuzu, Sivridağ'da Yaban Keçisi, Adana-Pozantı-Karanfil Dağı ve Mersin-Tarsus-Cehennem Deresinde yaban keçisi ve vaşak, Kaçkar Dağlarında Çengel boynuzlu dağ keçisi, Artvin ili dahilinde Çengel boynuzlu dağ keçisi, yaban keçisi ve vaşak avlattırılabilir. Bütün yurt düzeyinde orman işletmeleri itibariyle tespit edilmiş avlaklar ve yukarıda sayılan avlaklarda yaban domuzu, kurt ve çakal ile imkanlar elverdiği ölçüde yaban keçisi avlattırılabilir.

Avlanma Tarihleri:

b) Yaban keçisi, çengel boynuzlu dağ keçisi ve vaşak avı 1 Ağustos 1999 -31 Aralık 1999 ve 1 Mart 2000- 31 Mart 2000 tarihleri arasında, yaban domuzu, kurt ve çakal avı ise bütün yıl yaptırılacaktır. Yine aynı maddenin e fıkrasında: Av partilerine 10 güne kadar izin verilecektir. Avcılar yaban domuzu, kurt ve çakalın haricinde avına izin verilen türlerden sadece birer adet avlayacaklar demektir.

Kara Avcılığı Kanunu ve Av Turizmi Yönetmeliğinde var olan hayvanların yararlı ve zararlı olarak ikiye ayrılmaları ve zararlı olarak kabul edilenlerin yok edilmeleri gerektiği anlayışı Merkez Av Komisyonu Kararlarında devam etmektedir.

Yurdumuzda Yabancı Uyruklu Kişilerin Avlanmaları:

Madde 20- yurdumuzda devamlı olarak ikamet eden, resmi misafir veya geçici olarak görevli bulunan yabancı uyruklular ile turist avcılarının avlanmaları;

a) Diğer Devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerinde (Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Konsolosluklar) görevli olan, diplomatik kimlik (1.sınıf kimlik) sahibi kişiler, karşılıklılık ilkesine bağlı olarak Türkiye'de avlanabilirler. Karşılıklılık ilkesinin uygulanmasında Dışişleri Bakanlığının görüşü esas alınır.

Av turizminde amacın para kazanarak hem ülke ekonomisine hem de doğal dengenin korunmasına katkıda bulunmak olmasına rağmen Türkiye'deki diplomatların avlanmasının karşılıklılık ilkesine dayandırılması pek gerçekçi bir yaklaşım gibi gözükmemektedir.

Merkez Av Komisyonu kararlarınının 21. maddesinin (b) fıkrasında; başvuruda bulunan kişilere Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü ile işbirliği içinde ilgili avcı derneğince bir hafta süre ile eğitim verilecek ve sonucunda sertifika düzenleneceği belirtilmektedir.

Söz konusu eğitimde;

- o Av ve yaban hayvanlarının üreme ve göç dönemleri,
- o Av ve yaban hayvanlarının doğal denge içindeki yeri ve önemi,
- o Av ve yaban hayvanlarını tanıması,
- o Avın açılış ve kapanışı, av limitleri, yasak avlanma usulleri, yasak sahalar vb. hususları,
- o Tüfek taşınması ve emniyeti ile ilgili bilgiler,
- o Sağlık ve ilkyardım bilgileri verilecektir.

c) Dernekler, başvuran kişilerden avcılık yapmaya uygun olmayanları avcının ikamet ettiği yerin Av Tezkeresi veren birimine ve Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğüne yazı ile bildireceklerdir.

d) Dernek üyesi olsa dahi, kurallara uymadan avcılık yaptığı bilinen kişiye söz konusu belge verilmeyecektir.

e) Bir İlde ve İlçelerinde Dernek bulunmaması halinde tezkere verilisinde Dernek Belgesi aranmayacaktır.

f) Belirlenen esaslara uymayan veya usulsüzlük yapan derneğin belge verme yetkisi Orman Bakanlığınca iptal edilecek ve İçişleri Bakanlığına bildirilecektir.

Bu belge ve verilisi ile ilgili diğer esaslar gerek görüldüğünde Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünce tespit edilir.

Türkiye’de var olan avcılık derneklerinin çoğunluğunda av tezkeresi almak isteyen insanların yukarıda belirtildiği gibi bir eğitime tabi tutulmadıkları gözlemlenmektedir. Aksi takdirde, Türkiye’de bugün 4.5 milyon civarında tezkereli avcı bulunmazdı.

Görevliler;

22- a) Genel kolluk kuvvetleri ve Muhtarlar, Kara Avcılığı Kanunu ve Merkez Av Komisyonu Kararı hükümlerine uygun olarak avcılığın sürdürülmesi yönünde, kontrol ve denetimi sağlayacaklardır.

Bugün köy muhtarının, Kara Avcılığı Kanunu ve Merkez Av Komisyonu Kararı hükümlerine uygun olarak avcılığın sürdürülmesi yönünde, kontrol ve denetim sağlamaları bir yana maalesef böyle bir yükümlülükleri ve sorumlulukları olduklarından bile haberdar olmadıkları söylenebilir.

b) Orman Muhafaza Memurları, 3167 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 6381 Sayılı Orman Kanunu ve 3800 sayılı Orman Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki kanunun ilgili maddeleri ile, Orman Muhafaza Memurları Görev Yönetmeliği gereğince bütün yurt sathında (Ormanlar, Kırsal alanlar, Sulak Sahalar ve meskûn mahallerde) av suçlarını takip etmek, tüfekle dolaşanların tezkere kontrolünü yapmak, usulsüz avlananlar ve tezkeresiz tüfek taşıyanlar hakkında zabıt tanzim etmek ve bu kişilerin tüfekleri, avları, av malzemeleri ve vasıtalarına el koymaya yetkilidirler.

Uygulamada Orman Muhafaza Memurları yukarıda sayılan yetkileri kullanmak bir tarafa ormanların yok edilmesini bile tam olarak önleyememektedirler. Orman alanlarına yapılan gecekondular ve lüks villalar bu gerçeğin somut kanıtları olarak gösterilebilir.

c) 3167 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 20. Maddesi gereğince; Orman, köy ve kır bekçileri kendi mıntıklarında bu kanuna aykırı hareket edenleri tüfek, fişek, av malzemesi ve avları ile birlikte yakalamaya ve bunları en yakın karakola, muhtar ve köy ihtiyar heyetlerine teslim etmeye mecburdurlar. Daha öncede belirtildiği gibi bu mecburiyet uygulamada pek gerçekleşmemektedir.

25. Maddenin (c) fıkrasına göre; anız yakmak yasaklanmış ve merkez ve il Çevre Kurulları ile Tarım il ve ilçe Müdürlükleri anız yakılmasının önlenmesi ve yakanların takibi için gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır. Ancak, Anadolu'nun hemen her yerinde anız yakımı devam etmektedir ve anız yakanlara karşı herhangi yaptırım uygulanmamaktadır.

Merkez Av Komisyon Kararlarının 39. Maddesi tazminatlarla ilgilidir.

39. madde de kanunsuz olarak avlananların avladıkları hayvan başına ödeyecekleri tazminat miktarları belirtilmiştir. Örneğin; tilki için belirlenen tazminat miktarı hem 1998-1999 hem de 1999-2000 dönemi için 50.000.000 TL.'dir Ancak, 5 Ocak 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde "vahşete vahşetten beter ceza: 383 bin TL" başlığı ile yayınlanan haberde; Yozgat ve Kayseri kırsalında siyanürle 151 adet tilkiyi katleden üç kişiye toplam 383 bin TL ceza verildiği belirtilmektedir. Dolayısıyla bu haber yukarıda belirtilen tazminat miktarının uygulanmadığını göstermektedir. Uygulanamayan tazminatın miktarının ne olduğu hiçte önemli olmadığı söylenebilir

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de bugüne kadar kaçak ve bilinçsiz avcılığın önlenememesi, aşırı nüfus artışı, kentleşme, ormanların yok edilmesi, çevre kirliliği vb. gibi nedenlerle birçok hayvan türünün soyu tükenmiş durumdadır. Ne yazık ki günümüzde devletin yaban hayatı korumaya yönelik uygun bir politikasının olmaması nedeni ile yukarıda sayılan tüm olumsuz gelişmeler yaban hayatı aleyhine devam etmektedir. Bu da her geçen gün ülkenin doğal kaynaklarının yerine konulmaz bir biçimde yok olmasına neden olmaktadır. Bu olumsuz gidişi tersine çevirebilmenin yollarından bir tanesi av turizmidir.

Av turizmi genel kanının aksine yaban hayatını yok etmez aksine koruma-kullanma ilkesi doğrultusunda geliştirir. Günümüzde dünyada pek çok ülke av turizminden elde ettiği gelirle doğal hayatını korumayı ve geliştirmeyi başarabilmektedir. Türkiye coğrafi konumu, zengin bitki örtüsü ve zengin av ve yaban hayatı gibi olumlu özellikleriyle av turizmi potansiyeline sahiptir.

Türkiye'nin sahip olduğu av turizmi potansiyelinden yararlanabilmesi için aşağıdaki önlemleri alması gereklidir.

- Avcılık ve av turizmi ile ilgili yasal düzenlemelerin bugün için yetersiz olduğu ortadır. Yürürlükte bulunan ve avcılık ve yaban hayatı çalışmalarında esas teşkil eden 3167 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu değiştirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmelidir. Bu değişiklikte özellikle yasalarda öngörülen cezaların caydırıcı olması, yararlı ve zararlı hayvan ayırımının ortadan kaldırılması ve av tezkeresi alımının gelişmiş ülkelerde olduğu gibi belli ve ciddi kurallara bağlanmasına özen gösterilmelidir.
- Türkiye'de her ne kadar yaban hayatın korunmasına yönelik çeşitli önlemler alınmışsa da bu önlemlerin uygulamada yetersiz olduğu gözlenmektedir.
- Tüm yasal düzenlemelerin uygulanmasının sağlanması gereklidir.
- Türkiye'de av tezkeresi sahibi olan insan sayısı azaltılmalıdır.
- Hem yasaların uygulanması hem de etkili denetim ve kontrollerle yasak avcılık mutlaka önlenmelidir.
- Halkın doğa sevgisi ve doğa koruma bilinci geliştirilmelidir.
- Av ve yaban hayatına ait hükümlerin yeterince yerine getirilebilmesi için merkez ve taşra teşkilatında yeterli sayıda ve nitelikte personel bulundurulmalıdır.
- Avcılık ve yaban hayvanlarının korunması çalışmalarında görev alan ve alacak olan personel eğitimden geçirilmelidir.
- Soyu tükenme riski olan hayvanlar bilimsel yöntemlerle koruma altına alınmalı ve çoğaltılmalıdır. Koruma altında tutulan hayvanlar belli bir sayıya ulaştıktan sonra bu hayvanların bir kısmını

alıp, benzer doğal özellikler gösteren yeni yaşama ortamlarına götürülerek yeni bölgelerde de çoğalmaları sağlanmalıdır.

o Bozulan doğal dengenin yeniden kurulması için mümkün olduğu ölçüde nesli tükenen hayvanların diğer ülkelerden getirmek yoluyla tekrar Anadolu'da yaşamaları sağlanmalıdır.

o Türkiye'de henüz hangi av hayvanından kaç adet bulunduğu tespit edilmemiştir.(Usta: 1994, 73). Zaman kaybetmeden av hayvanlarının envanteri çıkarılmalı ve bu envanter doğrultusunda her tür için ayrı ayrı planlar yapılarak hangi türden yılda kaç adet ve hangi koşullarda avlanılacağı belirlenmesi gerekmektedir.

o Av ve Yaban Hayatı Koruma, Geliştirme ve Tanıtma Vakfı Başkanı Süha Umar "Tilki katliamı Türkiye'nin fotoğrafıdır"(Hürriyet Gazetesi, 9 Ocak 1999) demektedir. Türkiye bu fotoğrafı değiştirmek için eğitimden yasalara kadar bir çok konuyu çağdaş değerler ışığı altında gözden geçirmelidir.

KAYNAKÇA

Alpat, S. (1989) "Modern Avcı" Av Dergisi, Sayı: 2, s. 12.

Bayer, M. Z. (1992). Turizme Giriş, İstanbul, İşletme Fakültesi Yayını.

Can, H. ve S. Güner. (1992). Açıklamalı-İçtihatlı Turizm Hukuku ve Mevzuatı, Ankara: Adım Yayıncılık.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1985) V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu; Ormançılık, Başbakanlık DPT, Yayın No: 2006, O.İ.K.: 310, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Ege, Z. (1996). Bir Rekreasyon Türü Olarak Av Turizmi ve Türkiye'de Av Turizminin Geliştirilmesi ile İlgili Bir Model Önerisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kalkan, O. (1989). Turizm Mevzuatı, Ankara, DSİ. Basım ve Foto Film İşletme Müdürlüğü Matbaası.

Karakaya, K. (1995). "Ülkemiz İçin Büyük Bir Potansiyel: Av Turizmi", TÜRSAB, Sayı: 138, ss. 34-40.

Kozak, N. (1999). Turizm Mevzuatı El Kitabı, Ankara, Turhan Kitabevi.

Olalı, H., A. Timur, (1988). Turizm Ekonomisi, İzmir, Ofis Ticaret Matbaacılık Şt.

Olalı, H. (1993). Turizm, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

Parker, P. "Wolves Take Back the Wild", GORP.
http://www.gorp.com/gorp/activity/wildlife/wol_rndp.htm

"Tilki Katliamı Tam Gaz", Radikal Gazetesi , 7 ocak 1999.

Serez, M. (1985). "Türkiye Av Turizmi ve Sorunları", Turizm Yıllığı 1985, Ankara, T.C. Turizm Bankası A.Ş., ss. 140-143.

Turan, N (1985). "Av Turizmine Kısa Bir Bakış", Av Dergisi, Sayı: 6. Ss. 18

TÜRSAB Dergisi, (1992). "Av Turizmi" Sayı: 113, ss. 42-43.

Usta, Ö. (1994). Turizm 1-2, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.

Dictionnaire Larousse, (1993) Cilt: 1, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul.

Umar, S. (1995). "Av Turizmi Koruma Bilinci", TÜRSAB Dergisi, Sayı: 138, ss. 39-40.

"Tilkileri Zehirlediler Fareler Bastı", Hürriyet Gazetesi, 10 Ağustos 1999.

"Vahşete Vahşetten Beter Ceza: 383 Bin TL", Hürriyet Gazetesi, 5 Ocak 1999.